

Крамниця старожитностей і цікавинок Сайласа Піґа

Сайлас сидить за столом, тримаючи в руці опудало горлиці. Якби не важкі пориви його дихання, що раз по раз куйовдять пташине пір'я, то підвал був би спокійним і тихим, немов гробниця.

Зосереджено працюючи, Сайлас закопилює губи, і в світлі лампи він зовсім не видається незугарним. У свої тридцять вісім чоловік іще зберіг густу чуприну, на якій нема й натяку на сивину. Він оглядається на стіни і цілі ряди скляних банок уздовж них. На кожній — приклеєна етикетка, а всередині — набряклі шматки законсервованих анатомічних препаратів. Роздуті тіла овець, змій, ящірок та кошенят туляться до стінок своїх скляних в'язниць.

— Не сіпайся мені тут, мала мерзотнице! — бурмоче чоловік, підчіплюючи петельку і затягуючи дріт на пазурах пташки.

Він любить розмовляти зі своїми творіннями, вигадувати історії про те, як вони опинилися на його столі. Обміркувавши безліч уявних сценаріїв для цієї голубки — то вона перешкоджала рухові барж на каналі, то гніздувалася на вітрилі «Одіссеї», — Сайлас зупинився на історії, що була йому до вподоби найбільше. Тож тепер він докоряє своїй супутниці за те, що вона начебто напала на продавчинь настурції. Чоловік випускає пташку з рук, і вона нерухомо застигає на дерев'яній стійці.

— Ось так! — вигукує він, відхилившись на спинку крісла та прибираючи волосся з очей. — Можливо, це стане тобі уроком, щоб більше не красти зелень із рук маленьких дівчаток.

Сайлас задоволений цим замовленням, особливо зважаючи на те, що він так швидко впорався з останніми штрихами і закінчив усе ще зранку. Він певен того, що горлиця припаде художникові до смаку: птаха застигла в польоті, а її крила розпростерті у формі ідеальної літери «V», як і замовляли. Ба більше, Сайлас розжився на ще одне голубине серце, яке вкинув до котроїсь зі своїх пожовклих банок. Крихітна коричнева кулька тепер плаває у формальдегіді, чекаючи, поки якийсь знахар або аптекар дасть за неї кругленьку суму.

Сайлас прибирає майстерню, витирає та розкладає свої інструменти. Зіп'явшись на середину драбини і тримаючи горлицю в руках, він штовхає ляду ліктем, як раптом десь внизу починає настирливо бриньчати дзвінок.

Чоловік сподівається, що то Альбі прийшов у таку ранню пору, тож залишає пташку на комоді, а сам поспіхом перетинає майстерню, міркуючи, що ж цей малий приніс йому цього разу. Вся остання здобич хлопчика була відвертим мотлохом, і що далі — то гірше: червиві щури, старезні коти із проламаними черепами, навіть підбитий голуб без однієї лапи. («Та якби ви знали, пане, як то важко, бо ж усілякі лахмітники підбирають найкращий товар...») Щоб колекція Сайласа витримала перевірку часом, потрібно доповнити її чимось напrawdę винятковим. Йому спадає на думку пекарня неподалік на вулиці Стренд, що ледь зводила кінці з кінцями, продаючи велетенські хлібини з непросіяного борошна, які годилися лише на підпору для дверей. Пекарня уже мали садити до в'язниці за борги, аж раптом він почав маринувати полуницю в цукрі й продавати по баночці. Це неабияк пішло на користь магазину і навіть прославило його у місцевих туристичних брошурах.

Як на біду, Сайлас часто думає, що ось уже нарешті знайшов той унікальний, особливий екземпляр, проте тільки-но він завершує роботу, одразу ж поринає в безліч сумнівів, жадаючи чогось більшого. У патологів і колекціонерів, його

кумирів — вчених і лікарів, як-от Джон Гантер чи Естлі Купер, — препаратів завжди вдосталь. Одного разу, сидючи у котрійсь із забігайлівок навпроти Лондонського університетського коледжу, він підслухав розмову медиків, що обговорювали ранкове препарування. Сайлас тоді аж позеленів від заздрощів. Так, може, у нього й нема їхніх зв'язків, але одного дня Альбі неодмінно — *неодмінно!* — принесе йому щось (від цих думок у нього аж затрусилися руки) *надзвичайне*. Тоді його ім'я вигравіюють на вході в музей, і світ нарешті визнає всю його працю, всі його потуги. Він уявляє, як підіймається по сходах разом із Флік, своєю найближчою подругою дитинства, і зупиняється перед написом «Сайлас Рід» на мармуровій плиті. Його супутниця не може стримати почуття гордості, її рука обіймає його стан, а він розповідає, що досягнув усього цього заради неї.

Однак там не Альбі, і кожен новий стукіт у двері приносить дедалі більше розчарування. То якась служниця прийшла замовити колібрі для капелюшка своєї пані, то хлопчик в оксамитовому жакеті нестерпно довго розглядає вітрину і зрештою купує брошку-метелика, від чого Сайлас аж пересмикується зі зневаги. Увесь цей час він сидить нерухомо і виказує бодай якісь ознаки життя лише тоді, коли треба вкинути монети клієнтів до свого шкіряного гаманця. Поміж їхніми відвідинами, коли стає тихо, Сайлас прочитує, ведучи по тексту пальцем, одну-єдину фразу з медичного журналу «Ланцет»:

— В-від-ділен-ня пух-ли-ни від к-к-кістки.

Його життя йде в такт із дзеленчанням дзвінка та стуком у двері. То нагору, до спальні на горищі, то додолу, у темний підвал.

«Як же нестерпно те, — міркує Сайлас, оглядаючи крихітну майстерню, — що я можу сплачувати оренду саме завдяки найбанальнішим з усіх моїх експонатів». Утім, про смаки не сперечаються — особливо якщо це приземлені смаки простолюду. Більшість його покупців за простою пройшли б повз

істинні дива — череп столітнього лева, віяло з легеневої тканини кита, опудало мавпи під скляним ковпаком, — кинувшись натомість прямо до скляної шафки з лускокрилими. Там, поміж двох скелець, він розмістив багряні крильця метеликів. Із деяких Сайлас зробив усілякі брязкальця на шию, інші ж стоять просто для показу. «Такі беззмістовні витребеньки хто завгодно змайстрував би, маючи бодай дешицію уяви», — думає він. Лише художники й аптекарі купують у чоловіка те, що його самого цікавить.

Аж ось об одинадцятій хтось майже безгучно стукає у двері, а в підвалі спроквола калатає дзвінок.

Сайлас спішить відчинити. Там, мабуть, знову якийсь малолітній бевзь із вітром у кишнях, або ж це Альбі — привік ще одного триклятого кажана чи шолудивого пса, якого годилося б хіба що на холодець спустити. А проте, Сайласове серце пришвидшується.

— О, це ти, Альбі, — відчинивши двері, чоловік намагається вимовити це якомога спокійніше. Туман із Темзи прокрадається всередину.

Десятирічний хлопчак вишкірюється. (*«Дисятa година, пане, я знаю, бо народивсь у день весілля королеви з принцом Альбертом¹».*)

Єдиний жовтий зуб стирчить посеред рота, наче повішеник.

— Приніс вам оце сьогодні нову, нічогеньку таку істотку, — каже Альбі.

Сайлас окидає оком глухий провулок, порожні напіврозвалені будинки, що нагадують купку п'яниць, кожен з яких стоїть іще непевніше, ніж інший.

— Годі вже, малий, — сіпає він хлопця за підборіддя, нагадуючи, хто тут головний. — То що там у тебе? Передня лапа мегалозавра? Чи, може, голова русалки?

¹ Йдеться про весілля Британської королеви Вікторії та принца Альберта Саксен-Кобург-Готського 10 лютого 1840 р.